

Vold imod Børn i Nydanske Hjem

Mehmet Ümit Necef

Nyhed:

I sit meget omtalte interview med dagbladet *Politiken* anførte den dansk-palæstinensiske digter Yahya Hassan om volden, som han har oplevet i sin barndom: "Jeg er blevet tæsket som barn. Systematisk tæsket. Alle mine venner blev opdraget med tæsk" (Omar 2013).

Yahya Hassans udtalelser til *Politiken* og andre medier medførte en byge af kritik imod ham, der gik ud på, at han "generaliserer" både i forbindelse med hans generelle kritik af nydanskere og angående vold imod børn i nydanske familier. (se f.eks. Nielsen 2013, Aydin Soei i Deadline den 19. november 2013, Mchangama 2013, Hansen 2013).

Referat:

Artiklen diskuterer, hvorvidt Yahya Hassan generaliserer, når han taler om vold imod børn og unge i nydanske familier. Dernæst præsenteres og diskuteres to større undersøgelser om vold imod børn i Danmark. Der sammenlignes også den måde, hvorpå pressen omtaler disse undersøgelser.

Nøgleord

Yahya Hasan, vold, nydanskere, opdragelse

Analyse:

Lad os se på, om forskningen bekræfter eller afkræfter, Yahya Hassans påstand om, at volden imod børn og unge er udbredt i nydanske familier.

Før vi kaster et blik på, hvad vi statistisk ved om vold imod børn, kan vi kort se, hvad dansk forskning viser om på området. Lad os begynde med sandsynligvis den ældste videnskabelige tekst (Arcel 1988) om emnet. Den græsk-danske Libby Tata Arcel var lektor på Institut for Psykologi, Københavns Universitet, indtil hun fratrådte i 2009. Arcels analyse bygger på en skelnen mellem "den individualistiske" og "den kollektivistiske livsform" (Arcel 1988: 130-136). Arcel gør i præsentationen af sin teoretiske ramme opmærksom på, at hendes kategorier er "idealtypiske" i den forstand Max Weber har brugt begrebet (Weber 1997: 90). I denne sammenhæng betyder det, at "inden for samme kultur kan der eksistere flere forskellige livsformer, som alle er præget af samme grundkultur" (Arcel: 130). Hendes skema, hvor hun systematisk opsummerer forskellene mellem livsformerne, repræsenterer en "erfaringsbaseret abstraktion, som jeg foreløbig kan bruge til at forstå klienter fra Mellemøsten og det sydlige Europa" (s. 131). Den mest relevante betragtning i Arcels artikel i denne sammenhæng er hendes sammenligning af "sanktionerne for overtrædelse af regler" i henholdsvis den kollektivistiske (hun tager mellemøstlige og sydeuropæiske samfund som eksempler herpå) og individualistiske livsform: Mens "[t]vang evt. fysisk vold i hvert fald er almindelig i Mellemøsten, Tyrkiet og nogle sydeuropæiske lande, som accepteret sanktionsmiddel", er sanktionerne i den individualistiske livsform blandt andet "indirekte", "uklare", "individbundne og som regel psykologiske" (s. 135) (se også hendes skema på s. 136).

Den anden danske forsker, der har skrevet om vold imod børn i nydanske familier, er sociologen Marianne Skytte (2007). Skytte trækker meget på Arcel, men foretrækker begrebet livssyn i stedet for livsform. I modsætning til Arcel, som klart fremfører "Mellemøsten, Tyrkiet og sydeuropæiske lande" som eksempler på den kollektivistiske livsform, er Skytte mere forsigtig. Hun går en balancegang mellem beskrivelsen af forskelle i henholdsvis det "individualistiske" og "kollektivistiske" livssyns tilgang til børneopdragelse på den ene side og beskrivelsen af forskelle mellem henholdsvis de allerfleste etniske danskeres og allerfleste minoritetsmedlemmers syn på det samme emne på den anden side.

Skytte understreger, at der er tale om en rig variation blandt både etniske danskere og etniske minoriteter med hensyn til børneopdragelse (s. 67). Hun understreger, at livssynene ikke er en angivelse af forskelle på etniske danskere og etniske minoritetsborgere (s. 72). "I virkelighedens verden lever mennesker i Danmark et

familieliv med værdier og normer, der kunne placeres et sted på et kontinuum mellem disse idealtyper" (s. 71-2), skriver hun, og betonere man må forholde sig konkret til den familie, man møder.

Skyttes forbehold er fornuftige, da de advarer imod generaliseringer, men det ligger alligevel implicit i hendes tekst, at de allerfleste etniske danske familier befinder sig i den mere individorienterede ende af kontinuet, og de allerfleste etniske minoritetsfamilier i den kollektive ende.

Ifølge Skytte, er idealfamilien i det kollektivistiske livssyn "meget hierarkisk opbygget med tildelte roller, der bestemmer hver enkelt familiemedlems placering og funktion" (s. 70), og hierarkiet er køns- og aldersbaseret. (s.70). Barnet lærer ifølge dette livssyn at rette sig efter ældre familiemedlemmers meninger. "Et barn som gentagne gang udtrykker meninger, der er afvigende fra familiekollektivets, anses for at have en dårlig adfærd" (s. 68).

I sin præsentation af psykologen Libby Tata Arcels skema fra 1988 kontrasterer Skytte punktvis det henholdsvis individualistiske og kollektivistiske livssyn. Med hensyn til "Sanktioner" står der under det individualistiske livssyn "Uklare. Psykologiske. Udelukkelse og ligegyldighed", mens der under det kollektivistiske livssyn står "Konkrete. Kollektive. Tvang. Fysisk afstraffelse". Angående "Autoriteter" står der henholdsvis "Abstrakte. Vægt på indre autoritet" og "Konkrete. Ekstern autoritet".

"(S)elv om børnemishandling ikke er accepteret forældreadfærd i nogen kultur, skriver Skytte, "så kan der være forskel i synet på fysisk afstraffelse (s. 78). Som vi skal se senere, blev hendes synspunkt bekræftet to år senere af en omfattende undersøgelse fra 2009 om børns oplevelser af vold i hjemmet i Københavns Kommune (LG Insight 2009).

To repræsentative undersøgelser

Så vidt jeg kan se er der i Danmark blevet foretaget to undersøgelser om vold imod børn i hjemmet. Begge undersøgelser har brugt både kvantitative og kvalitative metoder. Ifølge den første svarede 13 pct. af børnene ja til spørgsmålet: "Har du selv oplevet, at de voksne, du bor sammen med nogensinde har slået dig eller lignende?" (Børnerådet 2007: 22). Forskerne tilføjer også børn, der er blevet truet med vold, og når dette medregnes, så når tallet op på 18 pct.

Forskerne er selv klare over, at udtrykket "slået dig eller lignende" i spørgsmålet kan skabe forståelsesproblemer og skriver selv, at "(d)et kan diskuteres, hvor bredt 'slået eller lignende' dækker". De skriver videre: " Til start var spørgsmålet mere specificeret

med nævnelse af forskellige former, men i testningen af spørgeskemaet blev spørgsmålsformuleringen fundet for udpenslende, for barsk, og af denne årsag blev formuleringen revideret" (s. 23).

Man kan sammenligne undersøgelsen med tidligere lignende undersøgelser og danne et billede af ændringerne i opdragelseskulturen i Danmark, men man kan ikke bruge den i denne sammenhæng. Selv om to etniske minoritetsbørn (Yasmin og Leyla) indgår i en af fokusgrupperne er der nemlig slet ikke opmærksomhed omkring de etniske og kulturelle forskelle med hensyn til voldsanvendelse i børneopdragelsen. Med hensyn til ændringen i synet på vold imod børn, skriver Jyllands-Posten i en artikel om undersøgelsen og dens konklusioner: "Lussingen som et gennemgående middel i opdragelsen har været på hastig retur siden 1970'erne" (Skadhede 2007). Endvidere påpeger artiklen, at en undersøgelse i 1974 viste, at 85 pct. af forældrene til tre-årige børn brugte fysisk afstraffelse i opdragelsen

Den anden undersøgelse (LG Insight 2009)¹ adskiller sig fra den første ved to ting: For det første skelner man mellem "børn, som taler flere sprog end dansk" på den ene side og "børn, der alene taler dansk med deres forældre" på den anden (s. 4). Den første gruppe omtales i rapporten også som "børn med etnisk minoritetsbaggrund" (s. 4), men rapporten opererer ofte med de to omtalte "sproggrupper". For det andet har man en mere stringent opfattelse af vold. I undersøgelsen sættes der nemlig alene fokus på den "fysiske vold", der defineres som "at blive slået, sparket, rusket eller udsat for vold med genstand" (s. 51).

Rapportens vigtigste konklusion i denne artikels kontekst er, at vold er mest udbredt i etniske minoritetsfamilier (s. 4). Mens 27 pct. af minoritetsbørn har oplevet at blive slået, gælder det samme for 12 pct. for børn/unge, som alene taler dansk med forældrene. Undersøgelsen viser også, at "opdragelsesvold", dvs. at slå børn, hvis disse gør noget de ikke må, er mest udbredt i etniske minoritetsfamilier. Mens 17 pct. af børn med etnisk minoritetsbaggrund tilkendegiver, at de oplever opdragelsesvold, er det tilsvarende tal 1 pct. for børn, der alene taler dansk med forældrene. Også oplevelsen af "passiv vold", dvs. vold mod andre i familien f.eks. vold mod moderen, varierer mellem sproggrupper (s. 4). Mens 24 pct. af de etniske minoritetsbørn- og unge, har

---

¹ Undersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse, hvor godt 2.800 børn i alderen 11-16 fra Københavns Kommune år har deltaget. LG Insight har gennemført undersøgelsen i perioden august-oktober 2009. Der har været gennemført en spørgeskemaundersøgelse, hvor knap 2800 børn i alderen 11-16 år har deltaget. Derudover er der gennemført en lang række personlige interviews og fokusgruppemøder med fagfolk med tætte relationer til børn/unge i Københavns Kommune og/eller med omfattende viden om vold mod børn i hjemmet. Det drejer sig om lærere, pædagoger, psykologer, socialrådgivere, sundhedsplejerske og lign.

oplevet vold mod andre i hjemmet, har 11 pct. af de børn, som alene taler dansk i hjemmet, været vidne til den form for vold.

Ifølge forskerne fremhæver de interviewede skolefolk, fire årsager til, at børn med etnisk minoritetsbaggrund oplever mere vold i hjemmet end børn med dansk baggrund. Ved siden af "sundhedsmæssige" og "sociale forklaringer", påpeger de to andre: "Forældrekompetencer" og "holdninger til vold" (s. 32).

Forældrekompetencer udlægges således: "Flygtninge/indvandrere kommer fra hjemlande, hvor brug af fysisk afstraffelse var den accepterede og eneste form for opdragelsesmetode. Forældrene kender oftest ikke til andre opdragelsesmetoder end brug af vold . . ." (s. 32). Den fjerde årsag, "holdninger til vold", går ud på, at der er blandt grupper af etniske minoriteter er en mere udbredt accept af brug af vold i opdragelsen af børn. Der kan i familier, vennekredse eller boligområdet være normer i forhold til at anvende vold, hvis børnene ikke opfører sig ordentligt" (s. 32).

Denne undersøgelse ikke kun sammenligner de kulturelle forskelle, men forsøger også at forklare kausaliteten bag forskellene.

Kritikken

Rapporten retter kritik imod både "offentligheden" og imod skolefolk, på to punkter: For det første er der ifølge rapporten en tendens til at operere med "dobbelte standarder" og for det andet er der en tendens til at overse etniske forskelle og der er således et overfokus på "sociale forklaringer".

Med hensyn til det første kritikpunkt iagttager forskerne en "dobbelt standard" på "hovedparten af skolerne" i interviewpersonernes holdning til vold, afhængigt af familiernes kulturelle baggrunde (s. 32). De uddyber: "Der er en vis men ikke udtalt forståelse for, at forældre med etnisk minoritetsbaggrund bruger mere vold i opdragelsen. Flere af interviewpersonerne gav endog udtryk for, at fravær af fysisk afstraffelse kunne være fravær af opdragelse i disse familier, hvorfor (underforstået) samfundet/skolen til en vis grad måtte acceptere volden" (s. 32).

Den dobbelte standard skulle også vise sig ved, at skolernes reaktionstider og handlemåder i mange tilfælde er anderledes for familier med etnisk minoritetsbaggrund end for familier med en dansk baggrund: "Når børn i familier med

(etnisk) dansk baggrund udsættes for vold, så tager de faglige aktører i skolerne det typisk som et udtryk for meget alvorlige problemer i familien" (s. 32-3).

Angående det andet kritikpunkt noterer forskerne bag undersøgelsen, at "[i]nterviewpersonerne giver klart udtryk for, at fysisk afstraffelse er mest udbredt i familier med etnisk minoritetsbaggrund", og tilføjer, at "(d)et er bemærkelsesværdigt, fordi det så sjældent formuleres klart i offentligheden, hvor de etniske forskelle i betydeligt omfang alene tilskrives sociale forklaringer" (s. 31).

En sammenligning mellem den måde, aviserne har behandlet de to undersøgelser (Børnerådet 2007 og LG Insight 2009), og en nærmere undersøgelse af pressens præsentation af LG Insight (2009) bekræfter denne kritik. En Infomedia-søgning viser, at mens aviserne gengav resultaterne af Børnerådet 2007 i relativt lange og detaljerede artikler med interviews med en række akademikere og eksperter (se for eksempel Skadhede 2007; Rothenborg 2007a, b; Hansen 2007), blev LG Insight 2009 mere sparsomt præsenteret i aviserne (Nielsen & Agger 2010; Holst 2010; Saietz 2009)

Der er også bemærkelsesværdige variationer i måden hvorpå aviserne omtalte LG Insight 2009: Artiklen i Kristeligt Dagblad nævner slet ikke de etniske og kulturelle forskelle (Nielsen & Agger 2010). *Politiken* har trykt to artikler, en i 2009 og den anden i 2010, som præsenterede undersøgelsens resultater. Selv om der i den første artikels manchete står: "Sociale problemer og *kulturmønstre* (min kursivering – mün) er de to årsager til den omfattende vold, som københavnske skolebørn udsættes for" (Saietz 2009), er der ingen forklaring i selve teksten på, hvad de pågældende kulturmønstre går ud på, og der præsenteres heller ikke etnisk adskilte tal.

Den anden artikel er lidt mere oplysende omkring kulturforskelle. Artiklen begynder med et generelt tal: "Hvert femte skolebarn i København har været udsat for vold i hjemmet", og der er ikke nogen diskussion inde i teksten om forskelle mellem danskere og nydanskere. Men der står alligevel i den ledsagende faktaboks: "Vold er mest udbredt i familier, hvor børnene taler flere sprog end dansk med forældrene. Her bliver 27 procent af børnene slået, mens det gælder for 12 procent af de børn, der alene taler dansk med forældrene" (Holst 2010).

Konklusion

Sammenligner man avisernes præsentation af de pågældende undersøgelser, må man medgive, at LG Insight 2009's kritik imod offentligheden er berettiget. Siden LG Insight 2009 har der tilsyneladende været en ændring i måden hvorpå aviserne rapporterer om vold imod børn i nydanske familier. Eksempelvis citerer Fyens Stiftstidende den palæstinensiske lokalpolitiker Mahmoud Daoud for at sige: "Det handler ikke om kultur og tro, men det kan handle om manglende opdragelse, at de bliver slået hjemme osv." som forklaring på, hvorfor nogle unge med rødder i Mellemøsten opfører sig aggressivt overfor lærerne (Jeppesen og Ahlmann-Jensen 2012).

Vender vi tilbage til kritikken imod Yahya Hassan, kan man konkludere, at han selvfølgelig generaliserer, når han siger, at *alle* har fået tæsk. Men han må alligevel lovprises for at have påpeget et udbredt problem i nydanske familier.

Litteratur:

Arcel, Libby Tata 1988: Livsform og individopfattelse. *Psyke og Logos*, 9: 128-140.

Børnerådet 2007: *Opdragelse 2007*. København: Socialministeriet.

[http://www.boerneraadet.dk/files/Brd.dk%20Filbibliotek/PDF%20FILER/PANELRAPPORTER%20OG%20PIXIE%20\(DONE\)/Opdragelse%202007/Opdragelse%202007.pdf](http://www.boerneraadet.dk/files/Brd.dk%20Filbibliotek/PDF%20FILER/PANELRAPPORTER%20OG%20PIXIE%20(DONE)/Opdragelse%202007/Opdragelse%202007.pdf)

Hansen, Karin Dahl 2007: Revselsesret: Mange børn i Danmark får stadig klø. *Kristeligt Dagblad*, 11.12.2007.

Hansen, David Buch 2013: Imam inddrager Yahya Hassan i fredagsbøn.

<http://nyhederne.tv2.dk/samfund/2013-11-28-imam-inddrager-yahya-hassan-i-fredagsb%C3%B8n> (set den 17. marts)

Holst, Niels 2010: Lærere skal spotte voldsramte børn. *Politiken*, 15.10.2010.

Jeppesen, Tore Bønke og Ahlmann-Jensen, Camilla 2012: "Det handler om opdragelse, ikke tro", *Fyens Stiftstidende*. 25.10.2012.

LG Insight 2009: *Børns oplevelse af vold i hjemmet i Københavns Kommune*. København: LG Insight.

<http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2013/11/26/212821.htm> (set den 17. marts 2014).

Mchangama, Jacob 2013: Har Yahya Hassan overtrådt racismeparagraffen? *Berlingske Tidende* 8. oktober 2013.

Nielsen, Jens Beck & Agger, Christina 2010: Skoleledere håndterer forældres vold mod børn forskelligt. *Kristeligt Dagblad*, 02.11.2010.

Nielsen, Karsten Østergaard 2013: Yahya Hassan-debat slog gnister.

Rothenborg, Michel 2007a: Børneopdragelse: Der er stadig smæk i far og mor. *Politiken*, 10.06.2007.

Rothenborg, Michel 2007b: Opdragelse: Større indsats mod børnevold. *Politiken*, 11.06.2007.

Saietz, Dorrit 2009: Forældre slår børn i afmagt. *Politiken*, 30.10.2009.

Skadhede, Jørgen 2007: Lussingerne synger stadig i danske hjem. *Jyllands-Posten*. 10.06.2007.

Skytte, Marianne 2002: *Anbringelse af etnisk minoritetsbørn*. Lund: Sociale Högskolan, Lunds Universitet.

Skytte, Marianne 2007: *Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde*. København: Hans Reitzel.

Weber, Max 1997: *The methodology of the social sciences*. New York: Free Press.

Forfatter

Mehmet Ümit Necef er lektor på Center for mellemøststudier ved SDU og redigerer for tiden en bog om multikulturalisme.